

Läsa böcker

Hur läsande av böcker har förändrats bland olika grupper av anställda

Ett faktamaterial om välfärdsutvecklingen.
Nummer 61, september 2004

Löne- och välfärdsenheten, LO

SVEN NELANDER och INGELA GODING

Bakgrund och syfte

LO har i olika rapporter studerat hur kulturvanorna har förändrats sedan början av 1980-talet. I rapporten "Kulturen och din stund på jorden" ges en utförlig beskrivning av vilka förändringar som har skett fram till och med år 1998. I samband med förra årets bokmässan redovisades en uppföljning fram till år 1999 av vissa siffror i rapporten "Läsning av böcker, besök på bibliotek och eget skrivande bland olika grupper av anställda".

Nu har gjorts bearbetningar av Statistiska centralbyråns undersökningar av levnadsförhållandena år 2003 för att se *hur läsandet av böcker har utvecklats under de senaste fyra åren*. Just läsandet av böcker är det särskilt intressant att kunna följa upp med tanke på den kraftiga sänkningen av bokmomsen år 2002. Undersökningarna av levnadsförhållandena bygger på intervjuer med ett slumpmässigt urval av befolkningen. Uppgifterna erhålls genom besöksintervjuer av SCBs väl utbildade och mycket erfarna intervjuare, och kvaliteten i undersökningarna får överhuvudtaget bedömas som mycket hög.

Resultaten

I tabell 1 ges en beskrivning av hur läsandet av böcker har förändrats under de senaste tjugo åren. En jämförelse görs mellan kvinnor och män inom LO, TCO och SACO.

Tabell 1 Förändringar av läsning av böcker på fritiden under de senaste 12 månaderna

	Har läst böcker i stort sett varje vecka				Har inte alls läst böcker			
	82/83	90/91	99	03	82/83	90/91	99	03
<i>LO</i>								
Kvinnor	39	38	39	35	17	17	17	21
Män	27	22	16	18	28	32	38	47
Båda könen	33	30	27	26	23	24	28	35
<i>TCO</i>								
Kvinnor	59	55	49	56	5	6	7	7
Män	41	33	33	33	11	17	20	23
Båda könen	50	46	43	47	8	11	12	13
<i>SACO</i>								
Kvinnor	75	70	63	69	2	2	2	3
Män	66	54	47	55	2	5	7	5
Båda könen	70	61	55	62	2	3	5	4

Mellan 1982/82 och 1999 var det mest anmärkningsvärda att läsandet bland män inom LO och TCO minskade så kraftigt. Andelen som *inte alls läst böcker* under de senaste 12 månaderna ökade bland LOs män från 28 till 38 procent, bland TCOs män från 11 till 20 procent och bland SACOs män från 2 till 7 procent. Andelen som *läser böcker i stort sett varje vecka* minskade då bland LOs män från 27 till 16 procent, bland TCOs män från 41 procent till 33 procent och bland SACOs män från 66 procent till 47 procent. Bland kvinnorna inom LO skedde under denna period ingen förändring alls utan både andelen som *läser böcker ofta* och andelen som *inte läser alls* låg på samma

nivå 1998 som 1982/83. Däremot kan vi se att andelen som *läser böcker i stort sett varje vecka* minskade bland TCOs och SACOs kvinnor.

Spännande är nu förstås att se vad som har hänt *efter 1999*. Det vi kan konstatera är att andelen män inom LO som *inte alls läser böcker* har ökat markant mellan 1999 och 2003 – från 38 procent till 47 procent. Detta är en mycket kraftig ökning av andelen icke-läsare på en så kort tid som fyra år, en betydligt snabbare ökning än under tidigare perioder. Samtidigt kan man se att andelen LO-män som *läser böcker i stort sett varje vecka* har förändrats ganska lite. Den ökning som man kan se i tabellen (från 16 till 18 procent) är inte statistiskt säkerställd.

Också bland LOs kvinnor verkar andelen som *inte alls läst böcker* under de senaste 12 månaderna ha ökat något sedan 1999 och andelen som *läst böcker i stort sett varje vecka* ha minskat i motsvarande mån. Förändringarna är dock långt mycket mindre än bland männen.

Finns det då några grupper där läsandet har *ökat* efter 1999? Resultaten visar att andelen som *läser böcker i stort sett varje vecka* har ökat bland TCOs kvinnor (från 49 till 56 procent), bland SACOs kvinnor (från 63 till 69 procent) och bland SACOs män (från 47 till 55 procent).

Bland både arbetare och tjänstemän är det stora skillnader mellan *könen* vad gäller läsande av böcker. Bland både arbetare och tjänstemän *läser kvinnorna betydligt mera* än männen. *Sammantaget är de klass- och könsmässiga olikheterna mycket stora*. Andelen som *läser böcker i stort sett varje vecka* varierar från 69 procent bland SACOs kvinnor till 18 procent bland LOs män, medan andelen som *inte alls läser böcker* varierar från 47 procent bland LOs män till 3 procent bland SACOs kvinnor.

Vad gäller förändringar av läsvanorna sedan 1999 är det självfallet intressant att också jämföra olika *åldersgrupper*. De siffror som tagits fram visar alltså att bland *män* inom LO har andelen som *aldrig läser böcker* ökat kraftigt i alla de tre åldersgrupperna mellan 1999 och 2003, i åldersgruppen under 30 år från 35 till 47 procent, i åldersgruppen 30-49 år från 37 till 44 procent och i åldersgruppen 50-64 år från 44 till 51 procent. Andelen som *läser böcker i stort sett varje vecka* har förändrats mycket lite bland män i de tre åldersgrupperna under den här perioden. Vi har alltså fått en övergång från alternativet "läser då och då" till alternativet "läser aldrig".

Bland *kvinnorna* inom LO har utvecklingen varit olika för de tre åldersgrupperna efter 1999. I åldersgruppen 30-49 år har andelen som *läser böcker i stort sett varje vecka* minskat och andelen som *aldrig läser böcker* har ökat markant. Det kan jämföras med åldersgruppen 50-64 år, där andelen som *läser ofta* inte har förändrats och där andelen som *aldrig läser böcker* har minskat. Bland de allra yngsta under 30 år har andelen som *läser i stort sett varje vecka* minskat, medan istället andelen som *aldrig läser böcker* har ökat en del.

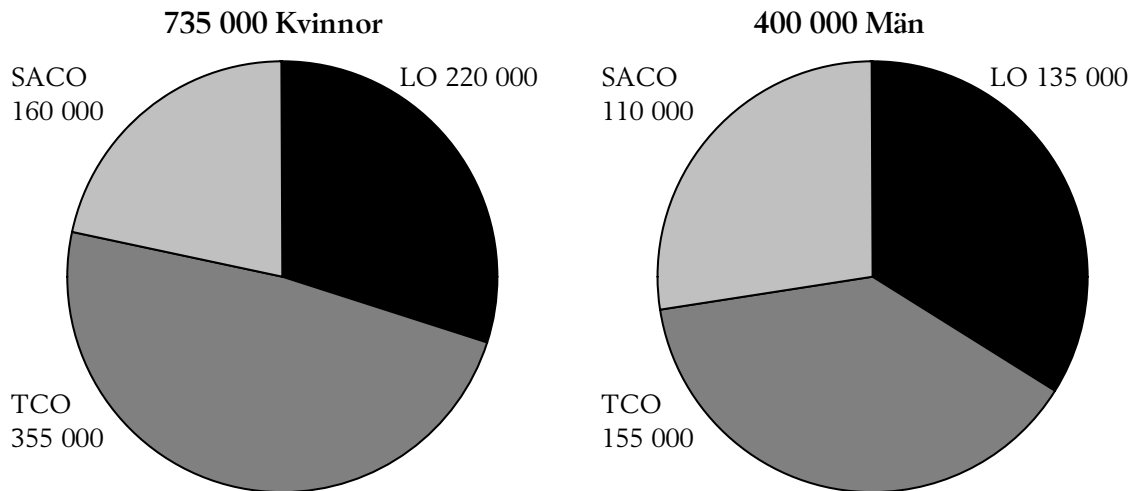
Tabell 2 Förändringar av läsning av böcker på fritiden under de senaste 12 månaderna. Enbart LO-medlemmar

	Har läst böcker i stort sett varje vecka				Har inte alls läst böcker			
	82/83	90/91	99	03	82/83	90/91	99	03
<i>Kvinnor</i>								
18-29 år	46	41	37	32	11	13	15	19
30-49 år	40	40	42	37	19	18	12	22
50-64 år	31	31	34	34	22	24	27	20
<i>Män</i>								
18-29 år	29	22	16	14	27	33	35	47
30-49 år	28	22	18	20	28	29	37	44
50-64 år	25	22	18	19	30	36	44	51

Drygt 1,1 miljoner anställda som är medlemmar i LO, TCO och SACO kan betraktas som *flitiga bokläsare* – i den meningen att de läser böcker i stort sett varenda vecka. Vilka de är kan vi se i diagram 1. Den helt övervägande delen – drygt 700 000 – är kvinnor. 220 000 av dessa kvinnor är medlemmar i LO. Bland de 400 000 männen som läser böcker ofta är 135 000 medlemmar i LO.

Läser böcker i stort sett varje vecka

Diagram 1

Slutsatser

LO har tidigare i olika rapporter redovisat skillnaderna mellan olika grupper vad gäller kulturvanor, och hur dessa skillnader har förändrats. Vi har då kunnat följa utvecklingen fram till och med år 1999. Nu har vi alltså kunnat gå vidare och belysa hur läsning av böcker har utvecklats under åren 1999-2003, en period under vilken det har skett en förändring som kan ha haft stor betydelse för läsandet, nämligen sänkningen av bokmomsen 2002 (från 25 till 6 procent den 1 januari detta år).

De slutsatser som man kan dra om utvecklingen under dessa fyra år är att de *klassmässiga skillnaderna* i läsande av böcker har *ökat kraftigt* bland *både kvinnor och män*. Medan läsning av böcker har ökat mycket påtagligt bland SACOs medlemmar och bland TCOs kvinnor, har det inte skett någon ökning alls bland LOs medlemmar utan tvärtom en minskning. Den mycket kraftiga ökningen av andelen män inom LO som inte alls läser böcker bör *särskilt uppmärksammas*.

Rapporten beställs från LO-distribution:
lo@strombergdistribution.se

026-24 90 26

ISBN 91-566-2098-5
www.lo.se